

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних завдань

з курсу

«БАНКІВСЬКА СПРАВА»

*(для слухачів другої вищої освіти факультету післядипломної освіти
і заочного навчання спеціальностей 7.050106 (7.03050901) «Облік і аудит»
і 7.050107 (7.03050401) «Економіка підприємства»)*

Харків
ХНАМГ
2011

Методичні вказівки до виконання практичних завдань з курсу «БАНКІВ-СЬКА СПРАВА» (для слухачів другої вищої освіти факультету післядипломної освіти і заочного навчання спеціальностей 7.050106 (7.03050901) «Облік і аудит» і 7.050107 (7.03050401) «Економіка підприємства») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: В. Ф. Петрова, С. С. Родченко. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 32 с.

Укладачі: доц. к.е.н. В. Ф. Петрова,
асистент С. С. Родченко

*Рекомендовано кафедрою економіки підприємств міського господарства,
протокол № 1 від 30.08.2010 року.*

ЗМІСТ

	Стор.
Передмова	4
Зміст курсу	5
Рекомендації щодо використання методичних вказівок	13
Заняття 1. Операції банку з векселями	13
Заняття 2. Операції банку з цінними паперами	16
Заняття 3. Банківські інвестиції	19
Заняття 4. Нетрадиційні банківські операції та послуги	22
Питання для перевірки знань	26
Список використаних джерел	30

ПЕРЕДМОВА

У громадському житті банківська справа набуває все більшого значення. Банківські установи, що активно функціонують на фінансовому ринку впливають на всі економічні та соціальні процеси в країні. Цим самим вони сприяють трансформації тимчасово незайнятих коштів у виробництві, створенню кредитних грошей та беруть участь у регулюванні грошової маси. Вирішення практичних задач, що пов'язані з діяльністю банків, сприяє покращенню їх фінансового стану, визначенню оптимальної стратегії операційної діяльності.

Представлені завдання для практичної роботи розроблені відповідно до робочої програми з дисципліни.

Мета виконання цих задач полягає в тому, щоб закріпити знання, одержані під час лекційних та самостійних занять, оволодіти навичками проведення фінансових розрахунків.

Здійснення роботи передбачене в такій послідовності:

- засвоєння основних питань з теми за рекомендованою літературою та конспектами лекцій;
- ознайомлення з завданням та визначення методики розрахунків;
- здійснення розрахунків;
- аналіз результатів, складення висновків та пропозицій.

ЗМІСТ КУРСУ

Тема 1. Створення та організація діяльності комерційного банку

1. Сутність та основні принципи діяльності комерційного банку.
2. Види банків, їх операції та функції.
3. Порядок реєстрації комерційного банку.
4. Ліцензування банківської діяльності.
5. Організаційна структура та управління банком.

Передумови становлення і розвитку банківської справи. Характеристика банку як специфічної комерційної установи. Сутність банківської діяльності.

Банк як важливий елемент банківської системи, організація банківської системи. Центральний банк. Класифікація банківських інститутів.

Принципи організації роботи банку. Банківські операції. Зміст і класифікація пасивних операцій. Сутність активних операцій. Реалізація функцій банку.

Порядок заснування банківської установи. Документальне оформлення реєстрації. Документи та вимоги для отримання банківської ліцензії. Перелік ліцензованих операцій.

Типова організаційна структура комерційного банку. Структура апарату управління; структура, задачі основних функціональних підрозділів банку. Визначення філії, представництва, територіально відокремленого безбалансового відділення, принципи їх функціонування.

Тема 2. Формування ресурсів комерційного банку

1. Загальна характеристика комерційного банку.
2. Власний капітал комерційного банку, його структура і формування.
3. Порядок формування депозитних ресурсів комерційного банку.
4. Запозичений капітал банку.

Сутність, склад і характеристика ресурсів банку. Власний капітал: функції та структура. Регулятивний капітал. Структура основного і додаткового капіталу. Порядок формування статутного фонду. Резервний та спеціальні фонди банку.

Залучені кошти. Депозити, їх класифікація, характерні особливості. Форми мобілізації ресурсів. Процентна політика банку та способи нарахування відсотків. Фактори процентної ставки.

Джерела запозиченого капіталу. Емісія та продаж облігацій. Міжбанківські кредити: терміни та порядок використання. Кредити Національного банку України: види, вимоги, порядок здійснення. Макроекономічні умови формування запозичених коштів банку.

Тема 3. Розрахунково - касові операції банку

1. Загальні основи організації безготівкових розрахунків.
2. Порядок відкриття рахунків у банку.
3. Форми безготівкових розрахунків та їх характеристика.
4. Міжбанківські розрахунки.
5. Розрахунки з використанням пластикових карток.
6. Касові операції банків.

Принципи організації платіжної системи, готівкових та безготівкових розрахунків. Способи, види та форми безготівкових розрахунків. Правила їх проведення. Документообіг.

Відкриття рахунків у банку. Поточні рахунки: документація для відкриття та умови, перелік операцій. Бюджетні рахунки. Депозитні рахунки в національній валюті: порядок відкриття та використання. Особливість відкриття рахунків у іноземній валюті. Обслуговування і закриття рахунків.

Порядок розрахунків за товарними і нетоварними операціями. Класифікація платіжних інструментів. Розрахункові документи та їх реквізити. Форми безготівкових розрахунків: платіжне доручення, чек, акредитив, вимога-доручення, відкритий рахунок, інкасове доручення, розрахунки по сальдо взаємної заборгованості.

Міжбанківські розрахунки та їх забезпечення. Принципи і структура СЕП. Функції РРП та ЦРП. Кореспондентські відносини між банками.

Платіжні картки, призначення та види. Вигоди їх застосування.

Зміст касових операцій, механізм регулювання. Касові документи.

Прогнозування та облік касових оборотів. Регулювання касових оборотів в установах банків.

Види кас. Порядок приймання і видачі банком готівки.

Тема 4. Операції банку з вексями

1. Функції та види векселів.
2. Операції врахування та переврахування векселів.
3. Кредити під заставу векселів.
4. Авалювання та акцептування векселів.
5. Операції банку з інкасування і доміциляції векселів.

Функції та економічний зміст векся. Види векселів: простий і переказний; комерційний, фінансовий, підроблений, дружній, бронзовий.

Порядок обігу простого і переказного векселів. Акцепт, індосамент, цесія, солідарна відповідальність, протест, нотифікація. Балансові та позабалансові операції з вексями.

Особливість вексельного обігу в Україні. Обов'язкові реквізити векся.

Зміст операції врахування (дисконту) векселів. Обліковий кредит. Порядок здійснення операції: реєстрація врахованих векселів, перевірка юридичної та економічної надійності векселя. Розрахунок дисконту.

Сутність і форми кредитів під заставу векселів. Порядок надання позики. Авалювання векселя. Акцептні операції банків.

Учасники операцій з інкасування векселів. Документообіг та порядок здійснення інкасування векселів. Оплата векселя за дорученням клієнта.

Тема 5. Кредитні операції банку

1. Сутність, форми і види кредиту. Принципи кредитування.
2. Етапи процесу кредитування. Оцінка кредитоспроможності позичальника.
3. Форми забезпечення кредитів.
4. Кредитний ризик: визначення і мінімізація витрат.
5. Ціна кредиту.

Сутність кредиту, види. Принципи кредитування та кредитної політики. Використання простих, спеціальних і контокорентних рахунків у кредитуванні.

Форми кредитування: споживчий, банківський кредит, лізинг, іпотека, комерційний, міжбанківський кредит, бланковий, консорціумний.

Етапи кредитного процесу. Поняття «кредитоспроможність», значення і елементи системи оцінювання. Розрахунки основних показників фінансового стану позичальника. Зарубіжний досвід оцінки кредитоспроможності позичальника.

Основні умови і зміст кредитної угоди.

Джерела, форми погашення позичок. Контроль їхнього використання.

Форми забезпечення кредитів. Заходи мінімізації втрат від кредитного ризику.

Загальні принципи і методи управління процентною ставкою за кредитом.

Тема 6. Операції банку з цінними паперами

1. Діяльність комерційних банків на ринку цінних паперів.
2. Емісійні операції банків.
3. Інвестиційні операції банків з цінними паперами.
4. Професійна діяльність банків.

Види операцій банків з цінними паперами. Сутність і основні напрями емісійної роботи банку. Етапи емісійної діяльності.

Порядок розміщення акцій та облігацій на ринку, варіанти їх продажу. Використання депозитних і ощадних сертифікатів.

Напрямки інвестиційних операцій банків з цінними паперами:

- визначення цілей, горизонту і форми інвестицій;
- інвестиційний аналіз; формування та управління портфелем цінних паперів;
- оцінювання ефективності інвестиційної діяльності.

Етапи інвестування. Фундаментальний та технічний аналіз. Оцінка ефективності інвестиційної діяльності.

Інвестиційні ризики та методи управління інвестиційними ризиками.

Види професійної діяльності банків на ринку цінних паперів: фінансове посередництво, управління та організаційно-технічне обслуговування операцій з цінними паперами.

Тема 7. Банківські інвестиції

1. Інвестиції: поняття і види.
2. Основи правового регулювання інвестиційної діяльності в Україні.
3. Довгострокове кредитування як форма участі банку в інвестиційному процесі.
4. Визначення ефективності реальних інвестицій.

Економічна сутність інвестицій. Валові і чисті інвестиції. Фактори обсягу інвестицій, класифікація.

Форми регулювання інвестиційної діяльності. Капітальні вкладення, принципи і методи їх фінансування.

Фінансування будівництва. Довгострокове кредитування капітальних вкладень малого підприємництва і об'єктів виробничого призначення.

Моделі оцінювання та реалізації інвестиційного проекту. Інвестиційні ризики. Диверсифікація, її роль в управлінні інвестиційною діяльністю банку.

Тема 8. Операції банку з іноземною валютою

1. Види валютних операцій комерційних банків. Ведення валютних рахунків клієнтів.

2. Неторговельні операції комерційних банків з іноземною валютою.

3. Здійснення розрахунків в іноземній валюті за зовнішньоекономічними угодами.

4. Конверсійні операції та управління валютною позицією комерційного банку.

5. Валютні ризики. Методи управління валютними ризиками.

Зміст валютних операцій. Класифікація банківських операцій з іноземною валютою.

Поточний і депозитний рахунки в іноземній валюті: відкриття, порядок зарахування і видачі коштів.

Види неторговельних операцій з валютою. Валютна каса уповноваженого банку.

Банківський переказ, інкасо, акредитив. Схеми розрахунків.

Операції банку на міжбанківському валютному ринку. Класифікація валютних угод: овернайт, спот, форвард, своп.

Валютні ризики: комерційні. Внутрішні та зовнішні методи регулювання ризиків.

Тема 9. Нетрадиційні банківські операції та послуги

1. Характеристика та види нетрадиційних банківських операцій і послуг.
2. Лізингові операції.
3. Банківські гарантії та поручительства. Посередницькі, консультаційні та інформаційні послуги банку.
4. Трастові (довірчі) послуги.
5. Факторинг та форфейтинг.
6. Операції банку з дорогоцінними металами.

Причини виникнення нетрадиційних банківських операцій та послуг.
Ознаки банківських послуг, їх види: Договори для їхнього оформлення.

Лізинг: об'єкти і суб'єкти лізингу. Операційний та фінансовий лізинг: ознаки. Організація лізингового процесу.

Відмінності гарантії від поруки, її сутність. Договір доручення та договір комісії: зміст, спільне та відмінне. Зміст консультаційних та інформаційних послуг.

Трастові послуги: сутність, суб'єкти та види. Послуги на користь фізичних і юридичних осіб.

Поняття «факторингу» і «форфейтингу». Регулювання, зміст і послідовність здійснення операцій.

Операції з банківськими металами. Види опціонів.

Тема 10. Операції Національного банку України та регулювання діяльності банків

1. Операції НБУ та їх організація.
2. Організація готівкового та безготівкового обігу.
3. Міжбанківський ринок
4. Регулювання діяльності банків.

Емісія грошей. Основні принципи організації готівкового грошового обігу. Основні принципи організації касових операцій. Основні принципи організації емісійно-касових операцій. Організація міжбанківських розрахунків. Прямі кореспондентські відносини. Система розрахункових палат НБУ. Техніка здійснення міжбанківських розрахунків. Кредитні аукціони. Основні завдання банківського нагляду. Основні форми банківського нагляду. Кредитно - розрахункове обслуговування уряду. Внутрішній і зовнішній борг. Грошово-кредитна політика. Обов'язкове резервування. Процентна політика. Операції на відкритому ринку.

Вимоги щодо мінімального розміру капіталу, нормативи капіталу, ризику, інвестування, розпорядження валютною позицією, нормативи обов'язкового резервування коштів банківською системою.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИЧНИХ ВКАЗІВОК для проведення практичних занять з дисципліни «Банківська справа»

Методичні вказівки є необхідним доповненням до курсу лекцій з дисципліни «Банківська справа». Наведені з них завдання поглиблюють і закріплюють знання з банківської справи.

Студенти, користуючись цими методичними вказівками, розглядають рекомендації до виконання практичних завдань, складають і розв'язують задачі, а головне - набувають навиків самостійної роботи з банківської справи.

Основне завдання, яке ставилося при підготовці цих методичних вказівок, - надання студенту довідкової, методичної і практичної інформації з питань змісту, обґрунтування та формування інформації з банківської справи.

На практичному занятті студенту, який працює з методичними вказівками, треба дотримуватися таких порад:

- не намагатися виконувати завдання, попередньо не опрацювавши лекційний матеріал;
- приступаючи до виконання завдання, переконатися, що Ви зрозуміли його умову й з'ясували мету й кінцеві результати, до яких необхідно дійти;
- у кожному завданні намагайтеся знайти елемент нового, що раніше Вам не було відомо;
- щоразу коротко записуйте умову завдання та хід його розв'язання.

При вивченні курсу "Банківська справа" навчальним планом передбачено 4 академ. години, які розподілені на чотири заняття за чотирма темами.

Заняття 1. Операції банку з векселями

В Україні поступово створюються умови для широкого використання векселів у розрахунках, що сприяє зростанню ділової активності підприємства, прискоренню грошового обігу, розвитку комерційного кредиту. Разом з тим, вексельний обіг пов'язаний з виникненням фіктивних, підроблених боргових зобов'язань, що не пов'язані з реальним рухом товарних та грошових

цінностей, який вимагає ретельного вивчення правових основ здійснення операцій з векселем, а також правил і можливостей його використання у грошовому обороті.

Питання для обговорення

1. Яка участь банків у вексельних розрахунках?
2. Проаналізуйте механізм використання простого векселя у розрахунках між суб'єктами господарювання.
3. Розкрийте механізм обороту переказного векселя.
4. Порівняйте операції авалювання, доміціляції та інкасування векселів.
5. Який порядок здійснення операції з дисконтування векселя і визначення суми дисконту?

Тести

1. До складу кредитних операцій банку з векселем відносяться:
 - а) зобов'язання заплатити за векселем замість платника;
 - б) облік векселя;
 - в) приймати векселі на інкасо;
 - г) рефінансування вексельної операції.
2. За характером вексельних угод останні бувають:
 - а) комерційні і переказні;
 - б) комерційні і фінансові;
 - в) комерційні, фінансові і безгрошові;
 - г) прості і переказні.
3. У переказному векселі кількість реквізитів дорівнює:
 - а) 6;
 - б) 7;
 - в) 8;
 - г) 9.

4. Простий вексель складає:
 - а) боржник;
 - б) кредитор;
 - в) банк;
 - г) кредитор, боржник і банк.
5. До балансових операцій з векселями належать:
 - а) кредитні й розрахункові;
 - б) торгівельні й гарантійні;
 - в) комісійні та довірчі;
 - г) кредитні й торговельні.

Задачі

Задача 1

Яка ціна продажу векселя, якщо банк випустив їх на суму 36 тис. грн. терміном до 90 днів зі сплатою 7 % річних.

Задача 2

Дев'яностоденний вексель вартістю 500000 грн. проданий за 8-и відсотковою ставкою дисконту.

1. Визначте величину дисконту.
2. Обчисліть ціну, сплачену за вексель.
3. Розрахуйте дійсний дохід (при 365—366 днях).

Задача 3

Позичальнику потрібен кредит у сумі 100 тис. грн. строком на 3 місяці; відсоткова ставка - 25 % річних. У той же час банк отримує депозит на суму 100 тис. грн. на такий же строк під 15 % річних.

1. Розрахуйте суму кредиту до повернення з урахуванням нарахованих відсотків;
2. Розрахуйте суму виплати банком позичальнику депозиту з урахуванням нарахованих відсотків за вкладом;

3. Визначте відсоток за кредитом і грошову суму оплати даного кредиту з боку позичальника.

Розрахункова тривалість року 360 днів.

Задача 4

АКБ «Порто» прийняв іногородній вексель на аваль номінальною вартістю 3000 грн. під 8 % річних. Відсоток за авальований кредит - 15 % річних, відсоток комісії - 2 %, давно - 1 %, порто - 5 грн. Знайти суму винагороди банку за надання авального кредиту, якщо вексель 90 - денний, а кредит наданий на 60 днів.

Заняття 2 . Операції банку з цінними паперами

Сучасні комерційні банки виконують широке коло операцій з цінними паперами: емісійні, інвестиційні, заставні та займаються професійною діяльністю. Щоб гарантувати прибутки від даних операцій необхідно провести попередню оцінку ціни і майбутніх доходів від цих операцій (середньої норми доходу, поточної доходності, доходу акцій та облігацій).

Питання для обговорення

1. Які види цінних паперів можуть обертатися в Україні?
2. Які операції банку з цінними паперами сприяють формуванню його доходів?
3. Охарактеризуйте емісійні операції банку.
4. У чому зміст і значення для банку посередницьких операцій з цінним паперами?
5. Які існують напрямки зниження втрат від операцій з цінними паперами?

Тести

1. До складу процентних доходів комерційного банку від операцій з цінними паперами відносяться:
 - а) доходи від зберігання цінних паперів;
 - б) дисконт;
 - в) дохід від перепродажу;
 - г) дивіденди за акціями.

2. Емісійний дохід обліковується банком у складі:
 - а) поточних доходів банку;
 - б) основного капіталу;
 - в) додаткового капіталу;
 - г) доходів майбутніх періодів.

3. Привілейовані акції в статутному фонді комерційного банку не можуть перевищувати:
 - а) 20 %;
 - б) 10%;
 - в) 25 %;
 - г) 5 %.

4. Емісію цінних паперів (крім власних акцій) комерційний банк може здійснити за умови:
 - а) строку діяльності банку не менше 1 року;
 - б) відсутності сумнівних безнадійних кредитів, що не покриті резервами;
 - в) строку діяльності не менше двох років;
 - г) наявності зареєстрованого і фактично сплаченого статутного капіталу в сумі від 3 до 5 і більше млн. євро.

5. З якою метою банк може здійснити додаткову емісію акцій?
 - а) для збільшення власного капіталу;
 - б) для збільшення залученого капіталу;
 - в) для покриття тимчасової збиткової діяльності;
 - г) для погашення заборгованості за кредитами.

Задачі

Задача 1

Банк випустив облігації номіналом 800 грн. з купонною ставкою 8 %. Термін погашення облігацій - 4 роки. Очікуваний дохід за варіантами:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
13	14	20	6	15	9	7,2	6,3	9,7	5,8

Визначити курс облігації.

Задача 2

Облігація 8-процентної позики була придбана за ринковою ціною, що становила 98 % її номінальної вартості . На момент погашення ця облігація знаходилась у власника 4,5 роки.

Визначте дохід (прибуток) з облігації на дату її погашення.

Задача 3

У портфелі банку знаходиться пакет облігацій номінальною вартістю 370 тис. грн. з терміном погашення 4 роки і 15 %-м річним купоном.

Ринкова ціна пакета облігацій 350 тис. грн. Які значення показників дохідності цих облігацій?

Задача 4

Норма доходності за грошовими вкладеннями на ринку зросла з 17 до 19 %. Як зміниться ринкова ціна корпоративних облігацій зі строком погашення 4 роки та ринковою вартістю 20 тис. грн.

Задача 5

Розрахуйте показники доходності пакету акцій обсягом 2 тис. шт., якщо балансова вартість однієї акції дорівнює 260 грн. з дивідендом 15 грн., ринкова - 300 грн. Портфель банку також складають привілейовані акції з дивідендом 6,5 % (190 шт.). Чистий прибуток банку становить 47650 грн.

Заняття 3. Банківські інвестиції

Джерелом і мотивом здійснення інвестиційних вкладень банків є одержуваний від них доход. Його забезпеченню сприяє застосування різних моделей оцінки інвестиційної діяльності: визначення терміну окупності, доходності використання капіталу, оцінювання інвестиційного проекту на основі сучасної вартості потоку платежів та внутрішньої норми доходності, знаходження очікуваної вартості потоку платежів та аналіз чутливості.

Питання для обговорення

1. З чим пов'язане виникнення і розвиток банківських операцій з цінними паперами?
2. Що являє собою інвестиційна діяльність та якими правовими документами вона регламентується в Україні?
3. Дайте рекомендації щодо здійснення інвестиційної політики в Україні.
4. Чим відрізняється капітальний вклад від інвестування?
5. У чому особливість здійснення банківських інвестицій у нерухомість?

Тести

1. Асоційована компанія — це компанія, в якій інвестор володіє:
 - а) 20 % чи більшою частиною капіталу компанії, яка не є дочірньою по відношенню до нього;
 - б) 50 % чи більшою частиною;
 - в) менше 50 % капіталу, але може керувати фінансовою і виробничою політикою підприємства;
 - г) менше 20 % капіталу і має представництво у складі власників компанії.

2. Величина вкладень комерційного банку у цінні папери акціонерних товариств, підприємств, недержавних боргових зобов'язань не може перевищувати:

- а) суми вільних фінансових ресурсів;
- б) суми власних коштів банку;
- в) 50 % величини капіталу банку, вкладень у цінні папери на інвестиції, асоційовані і дочірні компанії;
- г) 50 % величини капіталу банку.

6. Банком дозволено інвестувати кошти:

- а) тільки у цінні папери;
- б) у власну діяльність;
- в) інші види діяльності;
- г) на всі перелічені вище цілі.

7. Модель оцінювання терміну окупності інвестицій дозволяє:

- а) визначити дохідність використання капіталу через певний період часу;
- б) визначити майбутню вартість проекту;
- в) знайти очікувану сучасну вартість проекту;
- г) знайти очікувану сучасну вартість потоку платежів.

8. Банк кредитує інвестиційні проекти, що забезпечені власними коштами позичальника:

- а) на 25 %;
- б) на 30 %;
- в) на 10%;
- г) на 15 %.

Задачі

Задача 1

Банк «Синтез» має намір придбати пакет ОВДП, дохідність яких 8 %, номінальна вартість - 1500 грн. Прогнозований грошовий потік протягом 4-х

років становить відповідно 200, 350, 450, 550 грн. Оцініть проект на основі моделі NVP.

Задача 2

Фірма розглядає можливість придбання обладнання, яке коштує 13000 грн. з терміном використання 3 роки. Коефіцієнт дисконтування становить 7 %. Оцініть сучасну вартість потоку платежів від інвестицій, якщо статистика підприємства наступна:

Стан галузі	Рік				Ймовірність
	0	1	2	3	
1.	- 1300	+ 7000	+ 5000	+ 6000	0,3
2.	- 1300	+ 7000	+ 4000	+ 5500	0,5
3.	-1300	+ 4000	+ 4000	+ 2700	0,3

Задача 3

Маємо такі оцінки параметрів інвестиційного проекту:

- 1) початкові витрати — 1700 грн.;
- 2) термін виконання — 4 роки;
- 3) щорічний дохід — 3500 грн.;
- 4) щорічні витрати — 2300 грн.;
- 5) коефіцієнт дисконтування — 8 %.

Здійсніть аналіз чутливості факторів інвестиційного проекту та побудуйте таблицю.

Задача 4

Для придбання устаткування підприємство «КВК» запланувало виділити на наступний рік 6 млн. грн. капітальних вкладень, у т.ч. на відновлення уживаного устаткування - 2 млн. грн., на поновлення у зв'язку зі збільшенням виробництва - 3 млн. грн., на придбання нового устаткування - 1 млн. грн.

Вартість товарної продукції у звітному році становить 99 млн. грн., а на наступний (плановий) рік її виробництво передбачено збільшити до 102 млн. грн., у т.ч. за рахунок придбаного устаткування - на 25 млн. грн.

Собівартість річного обсягу товарної продукції у звітному році становить 95,6 млн. грн., за планом на наступний рік - 97 млн. грн., у т.ч. за рахунок придбаного устаткування 23,5 млн. грн.

Нормативний коефіцієнт порівняльної ефективності капітальних вкладень по галузі - 0,20.

1. Визначити коефіцієнт загальної економічної ефективності капітальних вкладень на придбання устаткування в плановому році.
2. Обчислити запланований термін окупності і порівняти його з нормативним.
3. Розрахувати коефіцієнт ефективності капітальних вкладень на придбання устаткування для збільшення виробництва.
4. Зробіть висновок.

Заняття 4. Нетрадиційні банківські операції та послуги

Питання для обговорення

1. Характеристика та види нетрадиційних банківських операцій і послуг.
2. Лізингові операції.
3. Банківські гарантії та поручительства. Посередницькі, консультаційні та інформаційні послуги банку.
4. Трастові (довірчі) послуги.
5. Факторинг та форфейтинг.
6. Операції банку з дорогоцінними металами.

Тести

1. До нетрадиційних операцій та послуг банків належать:
 - а) факторинг, лізинг, форфейтинг;
 - б) кредитування, залучення коштів;
 - в) фондові та розрахунково-касові;
 - г) перерахування коштів.

2. Комісійні та трастові послуги банку належать до:

- а) процентних;
- б) непроцентних;
- в) традиційних;
- г) нетрадиційних.

3. У чому полягає принципова різниця між фінансовим лізингом та комерційним кредитом?

- а) комерційний кредит має короткостроковий характер, а фінансовий лізинг передбачає довгострокову оренду;
- б) комерційний кредит передбачає відстрочку платежу на визначений час, а за угодою лізингу необхідно вносити періодичні платежі;
- в) комерційний кредит, як правило, надає товаровиробник, а обладнання в лізинг – лізингодавець, який не обов'язково являється виробником;
- г) відповіді а) – в).

4. Форфейтингові операції супроводжуються:

- а) передачею до банку фінансових документів за угодою;
- б) передачею до банку комерційних документів за угодою;
- в) передачею до банку векселів та інших цінних паперів для виконання угоди;
- г) послугами нетоварного характеру.

5. Факторингові операції передбачають:

- а) надання кредиту фактором для придбання матеріальних цінностей;
- б) інкасування дебіторської заборгованості;
- в) надання товару з відстрочкою платежу;
- г) зарахування коштів на депонований рахунок.

6. Наведіть відмінності лізингових, факторингових, форфейтингових та трастових операцій:

Вид операції	Предмет угоди	Учасники угоди	Переваги угоди для клієнта	Недоліки угоди для клієнта
Лізинг				
Факторинг				
Форфейтинг				
Трастові операції				

Задачі

Задача 1

Банк здав в оренду підприємству устаткування вартістю 30 тис. грн. Строк угоди - 3 роки, лізинговий відсоток - 10%; періодичність орендних платежів - 1 раз на квартал.

1. Що таке «лізинг»? Його види.
2. Назвіть складові частини лізингового платежу.
3. Визначте розмір орендних платежів.

Задача 2

Банк уклав з фабрикою угоду щодо лізингу устаткування вартістю 50 тис. грн., причому амортизація цього устаткування передбачена на рівні 95%. Строк угоди - 2 роки; лізинговий відсоток - 8%; періодичність орендних платежів - один раз на квартал, причому перший платіж передбачають в момент підписання орендарем протоколу про приймання обладнання.

1. Розкрийте зміст лізингової угоди.
2. Опишіть технологію лізингових операцій.
3. Визначте розмір орендних платежів.

Задача 3

Підприємство уклало з банком спеціальний договір, згідно з яким банк купує в клієнта права на вимогу боргу. Сума боргу становить 500 тис. грн., відсоткова ставка за короткостроковими позичками - 60% річних. Строк

документообігу - до 20 днів; плата за обслуговування - 0,5%. Розмір оплати дебіторських рахунків на даний момент дорівнює 60%.

1. Розкрийте поняття факторингу.
2. Яку суму грошей одержить підприємство в момент переуступки боргу?
3. Визначте розмір оплати за користування кредитом і комісійну винагороду за виконання факторингової послуги.

Задача 4

Фабрика відвантажила продукцію на 80 тис. грн. і вирішила укласти угоду з банком про стягнення боргу з покупця. Розмір авансу, який банк має перерахувати фабриці, - 70%. Оплата покупцем одержаної продукції очікується за таким графіком: 20 тис. грн. - через 5 днів після одержання фабрикою авансу; 40 тис. грн. - ще через 4 дні і 20 тис. грн. - через 7 днів. Плата за обслуговування становить 1%.

1. Назвіть види факторингу.
2. Обчисліть комісійну винагороду банку за виконання факторингової послуги.

Задача 5

Банк купив у підприємства «Дніпро» право на вимогу боргу (без права зворотної вимоги до клієнта). Розмір вимоги - 100 тис. грн., відсоткова ставка за використання кредиту - 40% річних, розмір авансу, що його потрібно перерахувати клієнтові, - 60%. Покупець продукції часто затримує платежі підприємству «Дніпро»; розмір ризику за несвоєчасність одержання коштів від платника становить два відсоткових пункти. Строк документообігу між банками платника і постачальника - 7 днів. Плата за обслуговування - 1%.

1. Визначте розмір комісійної винагороди.
2. Назвіть особливості купівлі банком у клієнта права на вимогу простроченої дебіторської заборгованості.

Питання для перевірки знань

1. Комерційні банки, їх види і функції.
2. Порядок створення та організаційна структура комерційного банку.
3. Економічні нормативи, що регулюють діяльність комерційних банків.
4. Максимальний розмір ризику на одного позичальника.
5. Функції комерційних банків.
6. Організація діяльності комерційного банку.
7. Показники, що характеризують платоспроможність комерційного банку.
8. Загальна характеристика операцій комерційних банків.
9. Порядок реєстрації комерційних банків.
10. Склад доходів та витрат комерційного банку.
11. Прибуток комерційного банку та його використання.
12. Оцінка ліквідності балансу комерційного банку.
13. Робота комерційного банку, що пов'язана з підтриманням ліквідності балансу.
14. Основи організації безготівкових розрахунків і структура безготівкового грошового обігу.
15. Форми безготівкових розрахунків у народному господарстві і способи платежів.
16. Готівкові і безготівкові розрахунки, сфера їх застосування.
17. Розрахунки платіжними вимогами-дорученнями.
18. Розрахунки шляхом заліку взаємних вимог.
19. Розрахунки платіжними дорученнями.
20. Розрахунки гарантованими платіжними дорученнями.
21. Розрахунки плановими платежами.
22. Безготівкові розрахунки чеками.
23. Розрахунки із застосуванням акредитивів.
24. Розрахунки з використанням векселів.
25. Інкасування і доміциляція векселів.
26. Контроль за дотриманням розрахункової дисципліни.

27. Організація готівкових грошових розрахунків.
28. Склад, структура та економічна характеристика кредитних ресурсів комерційного банку.
29. Власні та залучені ресурси, їх економічна характеристика.
30. Залучені ресурси комерційних банків, порядок їх формування і прогнозування.
31. Операції банків щодо залучення вкладів і депозитів.
32. Види вкладів та їх економічна характеристика.
33. Власний капітал комерційного банку, його склад і порядок формування.
34. Функції власного капіталу.
35. Кредитний план комерційного банку як складова його бізнес-плану.
36. Управління банківськими ресурсами на макро- та мікрорівнях.
37. Маневрування кредитними ресурсами комерційних банків.
38. Зміст депозитного договору.
39. Умови кредитування підприємств комерційними банками.
40. Способи захисту від кредитного ризику.
41. Порядок укладання кредитних договорів між підприємствами і комерційними банками, зміст кредитного договору.
42. Способи оцінки банком кредитоспроможності позичальника.
43. Показники, що характеризують кредитоспроможність позичальника.
44. Джерела аналізу кредитоспроможності підприємств та їх використання банком.
45. Форми забезпечення повернення кредиту позичальниками банку.
46. Заставне право банку і спосіб його реалізації.
47. Вимоги, які пред'являють комерційні банки до застави за позичками.
48. Ліміт кредитування і кредитна лінія.
49. Зміст договору про заставу.
50. Гарантія (поручительство) як форма забезпечення кредиту.

51. Страхування кредитів як форма їх забезпечення.
52. Переуступка контрактів і дебіторської заборгованості як форма забезпечення кредиту.
53. Забезпечення кредитів товарними запасами.
54. Товарно-матеріальні цінності в обороті і товарно-матеріальні цінності у виробництві як форма забезпечення кредитів.
55. Забезпечення кредитів дорожніми документами.
56. Цінні папери як форма забезпечення кредиту.
57. Забезпечення банківських кредитів рухомим і нерухомим майном.
58. Класифікація банківських кредитів за видами.
59. Форми позичкових рахунків і режим їх дії.
60. Порядок видачі і способи погашення банківських кредитів.
61. Контроль комерційного банку за використанням і погашенням кредиту.
62. Відсоток за кредит комерційних банків та його диференціація.
63. Функції банківського відсотка і критерії диференціації відсоткових ставок.
64. Диференціація відсоткових ставок за вкладами і депозитах.
65. Банківський контроль і кредитні санкції.
66. Етапи процесу кредитування.
67. Проблемні кредити.
68. Кредити, що пов'язані з вексельним обігом.
69. Обліковий кредит.
70. Акцептний кредит.
71. Авальний кредит.
72. Кредит під заставу векселів.
73. Іпотечний кредит.
74. Лізинговий кредит.
75. Кредити під цінні папери.
76. Сільськогосподарські кредити.
77. Контокорентний кредит.

78. Кредити на споживчі цілі.
79. Кредити на покупку товарів довгострокового призначення.
80. Кредитна картка як форма споживчого кредиту.
81. Чековий кредит.
82. Консорціальний кредит.
83. Надання довгострокових кредитів фізичним особам.
84. Формування і використання резерву для відшкодування можливих втрат за позичками комерційних банків.
85. Місце та роль комерційних банків на ринку цінних паперів.
86. Види цінних паперів.
87. Формування банківського портфеля цінних паперів.
88. Управління портфелем цінних паперів.
89. Посередницькі операції комерційних банків на фондовому ринку.
90. Банки в ролі андеррайтерів.
91. Суть і цілі банківських інвестицій.
92. Ризики і ліквідність інвестиційних операцій.
93. Довгострокове кредитування як форма участі банку в інвестиційному процесі.
94. Розрахунки в іноземній валюті за зовнішньоекономічними договорами.
95. Кредитування експортно-імпортних операцій.
96. Посередництво комерційних банків при операціях з іноземною валютою.
97. Характеристика банківських послуг.
98. Гарантійні, посередницькі, консультаційні та інформаційні послуги комерційних банків.
99. Трастові послуги комерційних банків.
100. Лізингові операції.
101. Факторингові операції.
102. Визначення вартості банківських послуг.
103. Порядок документального оформлення позичок комерційними банками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна

1. Банківська справа: Навчальний посібник [Текст] / під ред. Р. І. Тиркала. – Тернопіль : Карт-бланш, 2001. – 314 с.
2. Банківські операції: Підручник [Текст] / під ред. А. М. Мороза. – 2-ге вид. – К. : КНЕУ, 2002. – 476 с.
3. Сичов, В. О. Банківські операції: Навчальний посібник [Текст] / В. О. Сичов, В. Т. Александров, В. В. Остапенко та ін. – К. : АВТ, 2004. – 528 с.
4. Банковское дело: Учебник. – 2-е изд., перераб. и доп. [Текст] / под ред. О. И. Лаврушина. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 672 с.
5. Коцовська, Р. І. Операції комерційних банків: Навчальний посібник для екон. спец. [Текст] / Р. І. Коцовська, В. А. Ричаківська, Г. Н. Табачук та ін. – 3-тє вид. – К. : Львів: ЛБІ НБУ, 2004. – 500 с.
6. Петрук О. М. Банківська справа: Навчальний посібник [Текст] / О. М. Петрук. – К. : Кондор, 2004. – 461 с.

Додаткова

1. Потоцкая, Е. Г. Основные направления комплексного анализа деятельности [Текст] / Е. Г. Потоцкая // Бухгалтерия и банки. – 2001. – № 7. – С. 9-12.
2. Банковское дело [Текст] / под ред. О. И. Лаврушина. – М. : Финансы и статистика, 1998. – 576 с.
3. Рудый, К. В. Финансово-кредитные системы зарубежных стран [Текст] / К. В. Рудый. – М. : Новое знание, 2003. – 301 с.
4. Примостка, Л. О. Фінансовий менеджмент банку [Текст] / Л. О. Примостка. – К. : КНЕУ, 2004. – 280 с
5. Тартановский, М. Д. Рынок ценных бумаг и его финансовые институты [Текст] / М. Д. Тартановский. – С-Пб., 1994. – 249 с.
6. Шарп, У. Инвестиции [Текст] / У. Шарп, Г. Александер, Дж. Бейли / М. : ИНФРА-М, 1998. – 1028 с.

7. Цифровий репозиторій ХНАМГ: <http://www.ksame.kharkov.ua>.
8. Неофіційний сайт КНЕУ: <http://6201.org.ua>.

Методичне забезпечення

1. Методические рекомендации для самостоятельной работы по курсу «Банковское дело» (для студентов 5 курса, обучающихся по специальностям 6.050100 на факультете последипломного образования и заочного обучения) / Сост. Петрова В. Ф. – Харьков: ХНАГХ, 2003. – 42 с.

2. Методичні вказівки до організації самостійної роботи та виконання розрахунково-графічної роботи з дисципліни “Банківська справа” (для студентів 4 курсу заочної форми навчання напряму підготовки “Економіка і підприємництво” за спеціальністю 6.050100 – “Облік і аудит” та 6.050100 – “Економіка підприємства” кваліфікаційного рівня підготовки – бакалавр) / Укл. Петрова В. Ф., Родченко С. С. – Х. : ХНАМГ, 2009. – 47 с.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Методичні вказівки
до виконання практичних завдань
з курсу

«БАНКІВСЬКА СПРАВА»

*(для слухачів другої вищої освіти факультету післядипломної освіти
і заочного навчання спеціальностей 7.050106 (7.03050901) «Облік і аудит»
і 7.050107 (7.03050401) «Економіка підприємства»)*

Укладачі доц., к.е.н. **ПЕТРОВА** Валентина Федорівна,
асистент **РОДЧЕНКО** Світлана Сергіївна

Редактор *Д. Ф. Курильченко*

Комп'ютерне верстання *І. В. Волосожарова*

План 2010, поз. 486 М

Підп. до друку 02.06.2011р.

Формат 60x84/16

Друк на ризографі.

Ум. друк. арк. 1,3

Зам. №

Тираж 100 пр.

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 4064 від 12. 05. 2011 р.